

МИРАШ МАРТИНОВИЋ

БАШТА КОЈЕ НЕМА

Постоје изузетни тренуци у времену, као што постоје *изузетна мјеста* у простору. Такво једно изузетно, и изузето мјесто, свакако је Башта Градске кафане у Херцег Новом. О њој би ваљало написати читаву једну књигу, о њој и онима што су се ту некада окупљали, проводећи у њој читаве сате, дане, па и године. Два спојена стола, и Душан Костић, увијек у челу, били су простор за окупљање. А долазили су ту умјетници свих профила и старосних доба: писци, сликари, глумци, редитељи. Било је и пензионисаних генерала и адмирала, оних наклоњених умјетности и умјетницима; било је дипломата, публициста. Долазили су: Стево Раичковић, Зуко Џумхур са својом супругом Везиром (гдје ли је сада она?), за њега знамо гдје је; долазио је психолог свјетског реномеа, елоквентни Миленко Каран, па Ахмет Хромаџић, дјечји писац из Сарајева, долазио Велимир Милошевић, Владета Вуковић, Миодраг Маровић, Вито Марковић, Љубо Петровић, амбасадор Мирко Остојић, и, готово редовно, сада и одавно покојна, Маја Матковић. Ред је да се овом приликом и ње сјетимо.

Требало би много набрајати, па и након набрајања и набрајања, неко би опет изостао.

О свему се говорило у оној Башти: о умјетности и политици, демистификовани су табуи, показиване нове књиге. Било би ондје казано и понешто што се у другом простору можда не би смјело. Знак да се ту формирала нека врста аутономије, гдје се могло слободно мислити и говорити. Тако је чудесна била та Башта!

Из прикрајка, дискретно, нешто су од тога могли чути и Беба и Милован, који су ненаметљиво обављали свој конобарски посао. У овом запису је неизоставно и њихово присуство, а запис је настао спонтано, данас, 17. јула 1997. док сам размишљао шта за Академијин Гласник о Костићу да напишем.

Није се ту, у Башти, превише пило. Покоје пиће. А све остало били су разговори. Ријеч је била главна.

Били су ту пажљиви саговорници који, иако је било различитости у мишљењу, стварали су и обавезни простор за толеранцију, чиме је и одисала Башта, ваздух у њој и над њом. Била је то школа, исповједаоница, простор за присјећања, а и предвиђања, размишљања о будућем и будућим, о оном што слиједи.

А послије, послије су се прорјеђивали и доласци и долазници. Неко због година, неки су умрли. Маја!? Она је долазила редовно! А Лалић? Никада није дошао. Вјечито усамљени Лалић!

Више не идем ни ја у ону Башту. Иако, вјерујем, тамо живе они што су долазили, које сам споменуо, и они које нисам. Зар је то овдје важно? Све је записано трајнијим рукописом, на сигурнијем и непролазнијем мјесту.

Тамо више не долази Душан Костић. Онај што нас је све окупљао. Године чине своје. А вријеме, ах то вријеме?...

Док сам правио овај запис, мислио сам да га зовнем телефонски, просто да ме подсети на још неке људе који су долазили тамо, у Башту. Ону Јединствену Башту!

Кренуо сам ка слушалици, али нешто није дало да то учиним, па је тако изостао мој позив и даље подсећање.

Нека неко други допише оно што сам ја изоставио, о Башти које више нема. Или је, пак, има, негдје гдје вријеме и земаљски часовници немају утицаја.

Херцег Нови,
17. јули 1997. год.

Miraš Martinović

THE GARDEN WHICH IS NO MORE

Summary

A lyric note about the garden of City Coffee-House in Herceg Novi, in which, for years, around two joined tables, and inevitably always with Dušan Kostić at their upper part, the celebrities of this region and this environment - writers, painters, actors, directors, journalists, diplomats, generals and admirals in pension ... used to meet. Here, as stated in this memoir character note, they talked about art and politics, demystified various taboos, demonstrated new books... Sometimes something was said that would have never been said in some other place or space. A token of specific cultural autonomy, in which it was thought and spoken freely, with some drink, not too many. Many were coming and leaving. Only, the eternally lonesome Lalić, never did!

There, says the author of this note, Dušan Kostić does not come either. "The years have done theirs".

And if something was left out about *The Garden That Is No More*, somebody else will add it, because, probably, it exists somewhere, "where time and earthly clocks have no influence".